

Onderwijs kwaliteitsborging in de maak

CAH Dronten heeft per 1 januari een lector ketenkwaliteit en voedselveiligheid aangesteld. Gerwin Meijer, senior wetenschapper bij ID-Lelystad, wil op dit terrein de verbinding leggen tussen kennisontwikkeling uit het onderzoek en kennisoverdracht via onderwijs. “Ik verwacht dat er op het gebied van kwaliteitsborging van de voedselproductie binnenkort goedopgeleide mensen nodig zijn.”

Gerwin Meijer, senior wetenschapper bij het Instituut voor Dierhouderij en Diergezondheid (ID-Lelystad), een onderdeel van Wageningen UR, is pas een paar weken geleden als lector in Dronten gestart. Hij werkt voortaan half voor ID-Lelystad en half voor de hogeschool. Voorlopig is hij de woensdagen op de CAH. Af en toe moet de nieuwe lector er zijn weg nog zoeken. Intussen is hij bezig om met de hogeschool de plannen te concretiseren. “Ik zie het lectoraat voedselveiligheid breed. Voedselveiligheid is een van de aspecten van ketenkwaliteit.” Hij wijst op een schema. “We zitten in een overgang van aanbodgericht naar een vraaggestuurde en consumentgerichte keten. De uitdaging is: hoe kunnen we wensen van de consument doorvertalen naar de producent? Een volgende vraag is dan: wat betekent dat voor het onderwijs dat die producenten opleidt.”

Waarom is de CAH voor het lectoraat bij u uitgekomen? Wat is uw achtergrond?
“Als student biologie in Groningen

hield ik me al bezig met de voedselopname van in het wild levende dieren. Later, in Maastricht, ging mijn promotieonderzoek bij Humane Voeding over de balans tussen energieopname uit voeding en uitgave als gevolg van lichamelijke activiteit. Ondertussen doe ik al ruim tien jaar onderzoek op het vlak van voeding van dieren. De probleemstelling is daarbij steeds meer verschoven van het verhogen van de productie, naar het verbeteren van veiligheid, diergezondheid en welzijn.”

Wat trok u aan in het lectoraat?

“Ik heb vooral fundamenteel onderzoek gedaan. Dat is steeds marktgerichter geworden en we moesten nadrukkelijker de link naar de praktijk leggen. Die link is dan heel erg op de primaire sector gericht. Zo ben ik de laatste vier jaar onder andere bezig geweest met een onderzoek naar waterkwaliteit en diergezondheid, direct van belang voor veehouderijbedrijven.

Wat me nu in deze functie trekt, is dat ik het onderzoek kan doorvertalen naar onderwijs. Je ziet toch al een

tijdje aankomen dat er in de kwaliteitsborging nog veel te doen is en dat daar binnenkort goedopgeleide mensen voor nodig zijn. Bovendien trekt de interactie met jonge mensen me en wil ik er aan bijdragen ook vanuit de onderzoekswereld die generatie te bereiken. Dat miste ik in het onderzoek.”

Wat is aan de andere kant de motivatie vanuit school?

“De school zoekt heel duidelijk de verbinding met de actuele kennisontwikkeling uit onderzoek. Het inbrengen van onderzoekskennis in het onderwijs is een belangrijk deel van de opdracht.”

Wat gebeurt er op dit moment?

“In dit stadium concretiseren we plannen en ben ik bezig met opzetten van een kenniskring ketenkwaliteit en voedselveiligheid. Die kring zal bestaan uit vier, vijf mensen van hier, mensen van ID-Lelystad en eventueel ook andere deskundigen. Voor de opdracht van het lectoraat heb je echt meerdere mensen nodig. We gaan bijvoorbeeld een opleiding

starten. Dan praten we in eerste instantie over bachelors, de dagopleiding, maar we willen dat ook uitbreiden naar de deeltijdopleidingen en internationale studenten. Op termijn gaat het zeker ook om masteropleidingen en PhD-studenten, wellicht in samenwerking met een universiteit.”

Wat houdt uw functie verder in?

“Je wordt iemand die verbindingen gaat leggen. Ik krijg ook verantwoordelijkheid in de acquisitie van projecten en het lectoraat moet meerwaarde opleveren voor hier en voor ID-Lelystad. We hebben natuurlijk een duidelijke ambitie, ook wat betreft het wekken van de belangstelling van studenten.”

Dat kan dus ook tegenvallen. Is daar rekening mee gehouden in de aanstelling?

“Het is nu voor vier jaar belegd in deze vorm, maar wel met het oogmerk om een permanente samenwerking te ontwikkelen.”

Hoe staat het met voedselveiligheid?

“Dat is een hot issue. Ik denk dat we naar nieuwe concepten rond voedsel-

veiligheid moeten, want als je niet oppast, gaat het veiligheidsvraagstuk ons op een heel krampachtige manier beheersen. We leven in een enorme paradox: het voedsel is nog nooit zo veilig geweest en toch heeft de consument nog nooit zo weinig vertrouwen in die voeding gehad. We moeten zorgen dat met de focus op voedselveiligheid andere zaken die we van belang vinden, niet ondergeschikt raken.

Twee jaar geleden hebben we in een studiegroep van Wageningen UR het begrip ‘metakwaliteit’ gelanceerd. Op zoek naar een andere, vernieuwde landbouw. De visie van de consument op de kwaliteit van productie- en werkingsprocessen is daarbij bepalend. Daar zitten dan behalve voedselveiligheid bijvoorbeeld ook dingen in als dierenwelzijn en milieu.

Daarnaast willen we die paradox aanpakken, de kloof dichten. Iedereen is het erover eens dat kennisoverdracht en communicatie een belangrijke rol spelen bij de perceptie van risico's door consument en producent. Onderwijs speelt bij het dichtend van die kloof een grote rol.”

Leid je dan mensen op voor instituten die over voedselkwaliteit waken, risicoanalyses maken en de voedselketen controleren; zoals de Europese autoriteit voor voedselveiligheid?

“Je kunt inderdaad denken aan mensen die auditing doen, advies geven en controle uitvoeren op systemen als haccp op allerlei plaatsen in de keten van productie en verwerking. Maar het is zeker niet de bedoeling om enkel mensen voor dergelijke instituten op te leiden. We willen ook toekomstige producenten opleiden met oog voor de consument.”

Is het lectoraat een hoogleraar op hbo-niveau?

“Je zou het kunnen vergelijken met een hoogleraarschap. Als je kijkt naar de opdracht en de functie, dan is die niet wezenlijk anders. Het gaat me echter niet om het papiertje of de titel, maar om de inhoud van de functie.”

Een hoogleraar houdt vaak een inaugurele rede, u ook?

“Ik denk dat ik wel nog een duidelijk markeerpunt wil neerzetten, bijvoorbeeld ergens in april.”

Wat wilt u de studenten overdragen?

“Ik denk dat er een paar elementen van belang zijn. In de primaire sector moeten we leren dat we onderdeel van de keten zijn en niet per definitie het begin. Er zijn immers nog verschillende toeleveringsbedrijven. En vervolgens: wat vraagt de markt, de consument, en hoe ga je daar als producent mee om? Daar zit de link met ondernemerschap. En daar zijn ze – ik bedoel we – daar zijn we hier sterk in. Daar zie ik de uitdaging en daar wil ik de mensen hier nog wel in prikkelen.”

Gaat u daadwerkelijk onderwijs verzorgen?

“Ik zie mijn taak vooral als iemand die de kenniskring en de leraren aanstuurt, maar een aantal dingen wil ik wel zelf doen. Bijvoorbeeld een openingscollege.”

Zal het goed gaan?

“Ik zie het met alle vertrouwen tegemoet. De randvoorwaarden zijn prima, het uitgangspunt is goed en de mensen zijn gemotiveerd. We gaan er iets moois van maken. En ik hoop dat het ook gaat aanspreken bij de studenten.”

Ton van den Born